

Folketingets Forsvarsudvalg
Christiansborg

2. maj 2012

Der blev den 20. april 2012 stillet to spørgsmål fra Forsvarsudvalget på foranledning af Nikolaj Villumsen fra Enhedslisten (spørgsmål 217 og 218). Forsvarsministeriet anmodede bl.a. på den baggrund Forsvarskommandoen om en udtalelse til brug for besvarelsen. Ministeriet meddelte samtidig kommandoen, at udtalelsen samtidig skulle tjene til formål nærmere at redegøre for omstændighederne i relation til det i pressen omtalte forløb vedr. patruljebasen Armadillo, således der kunne ske en samlet afdækning af de i pressen omtalte forhold.

Jeg har nu modtaget en udtalelse fra Forsvarskommandoen, som har følgende ordlyd:

”Det formelle kommandoforhold

Det danske styrkebidrag til de militære operationer i Afghanistan har til stadighed været stillet til rådighed for NATO uden operative begrænsninger. I militær terminologi vil det sige et kommandoforhold (operativ kontrol), der medfører, at chefen for det overliggende hovedkvarter kan anvende styrkebidraget, uden først at skulle rådføre sig med, eller indhente tilladelse, fra det danske forsvar. Indsættelsen af den danske kampgruppe skete med udgangspunkt i NATO og ISAF plankompleks¹, og det var chefen for den britiske Task Force Helmand, der gav den danske kampgruppe opgaver. I relation til ikke-operative forhold (f.eks. personeladministration) bevares kommandoretten nationalt, dvs. at styrkebidraget er underlagt Hærens Operative Kommando, og at forsvarschefen bevarer fuld kommando over danske enheder. I det følgende beskrives den danske kampgruppes relation til danske nationale hovedkvarterer, samt Danmarks mulighed for at påvirke beslutninger, der vedrører den danske kampgruppes operative forhold.

¹ Kommandoforholdene er beskrevet i bilag 1 til Forsvarskommandoens direktiv for danske styrker indsat i Afghanistan under ISAF.

Kampgruppens relationer til Danmark

Chefen for den danske kampgruppe i Helmand Afghanistan modtog inden udsendelsen et nationalt direktiv fra chefen for Hærens Operative Kommando. Direktivet var i overensstemmelse med den danske udenrigs- og forsvarspolitik for Helmand, og gav chefen for kampgruppen mulighed for at indgå i den britiske Task Force Helmand, ligesom det gav de overordnede retningslinjer for indsættelse af kampgruppen. Af direktivet fremgik også, at der skulle rapporteres til chefen for Hærens Operative Kommando, ligesom Hærens Operative Kommando varetog administrative (personale med mere) og hovedparten af de logistiske forhold for den danske kampgruppe.

Hærens Operative Kommando havde ikke indflydelse på lokale taktiske dispositioner og kunne ikke omgøre beslutninger truffet af chefen for Task Force Helmand. Såfremt en pålagt opgave fra Task Force Helmand ikke var i overensstemmelse med det nationale direktiv, var chefen for kampgruppen bemyndiget til at nedlægge veto og meddele, at nationale retningslinjer (direktivet) forhindrede dansk deltagelse i en specifik opgave. Eksempelvis er økonomi et nationalt anliggende, hvorfor pålagte opgaver, der ville medføre uforholdsmæssige store økonomiske udgifter, kunne få chefen for kampgruppen til at bruge sin veto.

Dansk påvirkning af beslutninger

Disse indsættelsesvilkår var naturligvis kendt af det danske militære og politiske system. For til stadighed at have et klart billede af, de britiske militære planer for operationerne i Afghanistan, har Danmark derfor et antal forbindelsesofficerer i britiske militærhovedkvarterer i Storbritannien². Hertil kommer at forsvarschefen årligt besøgte cheferne for de forskellige hovedkvarterer i området (HQ ISAF, Regional Command South West og Task Force Helmand), og havde lejlighed til at drøfte de store linjer for den danske styrkes indsættelse, såsom flytning af den danske kampgruppe eller lukning og etablering af lejre.

Ligeledes besøgte chefen for Hærens Operative Kommando relevante hovedkvarterer og chefer i området. Fik man under sådanne besøg, eller på anden vis, viden om fremtidige (planlagte) dispositioner, der ikke var i overensstemmelse med danske ønsker for den danske kampgruppe, havde Danmark mulighed for at drøfte sådanne forhold på møder med de nationale hovedkvarterer, som var foresat for den britiske styrke i Helmand. Forsvarskommandoen holdt møder med Permanent Joint Headquarters og Hærens Operative Kommando mødtes med Headquarters Land Forces, ligesom der var møder mellem det britiske og danske forsvarsministerium (hvor man i sagens natur kun drøftede de helt overordnede spørgsmål). Såfremt Danmark havde særlige ønsker om operative forhold i indsættelsesområdet, kunne dette, som sagt, kun ske gennem

² Hærens Operative Kommando havde forbindelsesofficer udsendt til Headquarters Land Forces, og Forsvarskommandoen havde forbindelsesofficer udsendt til Permanent Joint Headquarters.

påvirkning af relevante britiske hovedkvarterer, ikke gennem beordring. Fra forsvarets side har man i øvrigt altid været tilbageholdende med at fremføre nationale særstandpunkter, idet det er et grundsynspunkt, at den lokale militære chef (i dette tilfælde chefen for Task Force Helmand) er den, som har de bedste forudsætninger for at anvende styrkerne optimalt.

Specifikt vedrørende Armadillo / Budwan

I Armadillo, senere omdøbt til Budwan, var der stationeret en dansk underafdeling og de nødvendige kampstøtte- og støtteenheder samt britiske artillerienheder. Antallet af enheder og deres sammensætning svingede i perioden 2007 – 2010, idet der var mellem 100 og 350 soldater i lejren ad gangen. Bemyndigelsen til at lukke en lejr af denne størrelse ligger p.t. ved ISAF Joint Command³. Forsvarskommandoen har gennemgået relevante dele af arkiverne for den pågældende periode og ikke fundet dokumentation for en henvendelse fra britisk side, der skulle anbefale en lukning af Armadillo, ligesom der i Forsvarskommandoens arkiv ej heller findes en sag om Armadillo. Der er heller ikke fundet en militærfaglig anbefaling eller indstilling fra Forsvarskommandoen til Forsvarsministeriet, der omhandler en lukning af Armadillo. Da det danske styrkebidrag var stillet til rådighed for ISAF uden forbehold, anses det endvidere for usandsynligt, at sådanne taktiske dispositioner skulle være blevet behandlet i Forsvarskommandoen.

Dette underbygges af, at der er fundet et enkelt signal af 27. oktober 2010, der blot orienterer om, at Chefen for Task Force Helmand har besluttet at lukke Budwan, den tidligere Amadillo.

Konklusion

Beslutninger om hvilke militære opgaver, der skulle løses og hvordan de blev løst, blev truffet i Helmand af den britiske chef for Task Force Helmand. Militære chefer i Danmark var orienteret om vilkår og opgavetyper, men kunne ikke omgøre beslutninger. Chefen for den danske kampgruppe modtog den militære opgaveanvisning fra den britiske Task Force Helmand og havde om nødvendigt mulighed for at nedlægge veto.

Chefen for den danske kampgruppe handlede på baggrund af et direktiv fra Chefen for Hærens Operative Kommando, der sammen med den gældende danske politik for Helmand og Forsvarskommandoens direktiv for danske styrker indsat i Afghanistan under ISAF, udgjorde de overordnede retningslinjer for indsættelsen af den danske kampgruppe.

³ TFH SOP 3074 Infra Delivery handover and Closure Process. Storbritannien råder over enheden "Cooperate Memory", der har database over, hvem der tidligere havde kompetencerne til lukning af lejre og overdragelse af lejre til de afghanske sikkerhedsstyrker.

Kontakten mellem kampgruppen og Hærens Operative Kommando bestod primært af rapportering til Hærens Operative Kommando. Såfremt Danmark ønskede at påvirke britiske beslutninger om lukning eller ikke lukning af lejre, altså større ændringer i indsættelsen af den danske kampgruppe, kunne det ske ved påvirkning af de britiske beslutningstagere på møder på forskellige niveauer. Kommandoforholdene var imidlertid tilrettelagt således, at den britiske chef for Task Force Helmand ikke var forpligtet til at rådføre sig med danske militære myndigheder forud for operative dispositioner, der omhandlede den danske kampgruppe.

Forsvarskommandoen har gennemgået relevante dele af arkiverne for den pågældende periode og ikke fundet dokumentation for en henvendelse fra britisk side, der skulle anbefale en lukning af Armadillo. Der er heller ikke fundet en militærfaglig anbefaling, eller indstilling fra Forsvarskommandoen til Forsvarsministeriet, der omhandler en lukning af Armadillo.

Da det danske styrkebidrag var stillet til rådighed for ISAF uden forbehold, anses det endvidere for usandsynligt, at sådanne taktiske dispositioner skulle være blevet behandlet i Forsvarskommandoen."

Der er ikke i departementet dokumenter, referater el. lign. fra det i pressen omtalte møde mellem den daværende forsvarsminister og forsvarschef i sommeren 2009, som giver anledning til at stille spørgsmålstejn ved det af Forsvarskommandoen anførte, hvortil jeg derfor kan henholde mig.

Mere generelt kan det bemærkes, at det selvsagt indgår som en almindelig del af de løbende møder mellem forsvarsministeren og forsvarschefen, at sidstnævnte giver en mere overordnet orientering om operative forhold.

Jeg kan i øvrigt oplyse, at jeg d. 23. april 2012 modtog et brev fra tidligere forsvarschef Tim Sloth Jørgensen, hvori han skriver følgende:

"I relation til omtalen af bogen "Et land i krig" og den efterfølgende debat kan jeg oplyse, at jeg har udtalt mig efter min bedste hukommelse, og at jeg ikke har noget skriftligt belæg for mine udtalelser. Jeg kan herudover tilføje, at det i 2009 og også i dag fortsat er min vurdering, at Armadillo-basen var militært vigtig for den danske krigsførelse i Afghanistan i denne periode, og at der på daværende tidspunkt ikke var nogen, der satte spørgsmålstejn ved denne vurdering. Der er således efter min mening intet belæg for, at danske soldaters liv unødigt er blevet bragt i fare.

Formålet med at bidrage til bogen har for mig udelukkende været at udbrede kendskabet til de komplicerede problemstillinger, man stilles over for, når et land deltager i

krigsførelse som i Afghanistan, og forhåbentligt herigennem at bidrage til en konstruktiv debat om vilkårene for eventuel fremtidig dansk deltagelse i lignende operationer.”

Med venlig hilsen

Nick Hækkerup

/Jacob Alexa